

Primární prevence v mateřských školách na Lounsku

spolupráce Pedagogicko-psychologické poradny Louny a MŠ v našem regionu

Mnohým by se mohlo zdát, že problém kouření, alkoholu a jiného rizikového chování se předškolních dětí netýká a že preventivní výchova je v tomto věku předčasná, nevhodná a možná zbytečná.

Jenže žádné dítě nežije ve vzduchoprázdnu. I ve svém útlém věku se setkává s lidmi, kteří jej ovlivňují svými příklady a vzory chování. I k předškolnímu dítěti se dostávají informace z jeho nejbližšího okolí. I ono získává zkušenosti, které mu zprostředkovaně, přímo i nepřímo, předkládá nejbližší okolní svět. A mnohdy zkušenosti dětí nemusí být pouze jen ty dobré. Předškolní věk je velice významné období pro rozvoj dětské osobnosti a vytváření relativně trvalých osobnostních charakteristik.

Osobně se domnívám, že vše, co do dítěte v tomto věku „vložíme“, se zhodnotí později v jeho životě. Právě období prvních šesti let života dítěte tak může být důležité pro položení základů jeho zdravých životních návyků včetně odmítavého postoje ke všem negativním jevům, s nimiž se v životě mohou děti setkávat.

A tak se vlastně začala rozvíjet myšlenka realizace preventivních programů pro MŠ v našem regionu.

Realizace programů primární prevence a navázání užší spolupráce PPP Louny s MŠ v našem regionu se dá časově zařadit do roku 2010, kdy jsem na poradnu nastoupila nejen jako začínající odborný pracovník speciální pedagog, ale také jako metodik prevence. Pozice metodika prevence byla tou dobou dlouhodobě neobsazena a v terénu zcela chyběla užší spolupráce poradny a okolních škol v této oblasti. Když jsem se zamýšlela, co bych mohla jako metodička školám nabídnout v rámci své profese a služeb naší PPP, měla jsem velké štěstí na vzdělávací seminář Zdravý způsob života a prevence závislostí pro předškolní děti, kde jsem vnímala potenciál pro další možné uplatnění. Témata, kterých se metodika dotkla, jsem postupně rozpracovala do dílčích programů a upravila je k využití pro práci s předškoláky. Jelikož jsem byla přesvědčena, že tato věková kategorie je skutečně tou, kde se v případě osvěty dá opravdu hovořit o prevenci v pravém slova smyslu, bylo rozhodnuto. Svůj návrh jsem s podporou vedoucí PPP postupně začala zavádět do praxe a přišla s nabídkou témat preventivních programů pro MŠ v našem okolí. Jelikož však kapacitní možnosti PPP jsou omezené, nebylo možno uspokojit vždy všechny zájemce o program. Ale těšila nás rozvíjející se spolupráce mezi PPP a MŠ, která byla tak dobře nastartována.

Cílovou skupinou programu **Primární prevence pro mateřské školy** se staly děti z mateřských škol ve věku 5 - 6 (7) let v Lounech a nejbližším okolí na základě projeveného zájmu vedení MŠ a písemné žádosti o realizaci námi nabízeného programu z nabídky dílčích témat.

Posláním programu je podporovat zdravý životní styl, poskytovat potřebné informace v přijatelné formě pro daný věk a předcházet vzniku a rozvoji rizikového chování u dětí v mateřských školách.

Děti se nacházejí ve formativním věku, kdy je možné na ně působit především prostřednictvím pozitivních vzorů a příběhů. Všechny programy jsou zpracovány v kontextu podpory zdraví a jsou zaměřeny na získávání znalostí, formování postojů a nácvik psychosociálních dovedností v ohrožujících situacích. Všechny programy mají interaktivní charakter. Samozřejmostí je respekt dětské přirozenosti a ochrana dětí a jejich dětství.

Není však dobré zavírat oči před problémy, které mohou děti potkávat. Lepší je dětem pomoci, aby pravdivě poznávaly svět, který je obklopuje a který na ně čeká. Je dobré děti připravit, aby byly schopny snáze čelit nejrůznějším nástrahám, úskalím a rizikům, které život přináší a které ohrožují zdraví. I děti by se měly naučit rozlišovat, co je pro ně dobré a čemu by měly umět odolávat.

Organizace primární prevence v MŠ

Program Primární prevence pro MŠ reaguje na aktuální poptávku mateřských škol a učitelů. Ti mohou výstupy z práce lektora dále využít a zakomponovat téma do své běžné praxe v rámci ŠVP a doplňovat kontinuální proces preventivních bloků. Program je zaměřen na podporu rozvoje zdravého způsobu života.

Probíhá v prostorách mateřské školy a je určen pro děti z předškolního věku. Pokud je v mateřské škole více předškolních oddělení, pracujeme s každou třídou zvlášť. Velikost jedné skupiny je nastavena maximálně na 25 dětí pro zachování kvality programu.

Metody programu a pomůcky

Práce s jednotlivými tématy se opírá vždy o **pohádku** nebo **příběh**, na jehož základě pomocí dalších pomůcek, použitých technik a diskuse se vysvětlují potřebná fakta o vybrané tematice. Při programu jsou používány obrázky, omalovánky, puzzle, pexesa, skládačky a další pomůcky. Pracujeme takovou formou, aby předávané informace dokázaly děti uplatnit ve svém chování, a to nejen v době realizace programu, ale i v budoucnu.

Struktura programu

Program je strukturován tak, aby v daném čase proběhla **aktivizační technika** s dětmi, **motivační rozhovor** k tématu, seznámení s **pohádkovým příběhem** k danému tématu, zdůraznění **hlavních myšlenek**, **práce ve skupinách**, **pohybová aktivita**, **samostatná práce** s kresebnými technikami, **dramatizace** či **hra** a na závěr práce se **zpětnou vazbou** a **shrnutí tématu**, který je vždy připomenut v dalším návazném setkání. Nabízené programy jsou vždy cíleny dlouhodobě a jsou doporučována **minimálně 2-3 témata** k využití. Ze strany PPP nejsou podporovány jednorázové vstupy do tříd, které se nedají zahrnout pod dlouhodobější preventivní práci.

Standardně nabízíme devět témat, ze kterých si mateřská škola vybírá podle svého zájmu: **Alkohol, Kouření, Drogy, Nebezpečí odhozených jehel a injekčních stříkaček, Hygiena, Výživa, Zdraví, Vztahy, Nebezpečí od cizích lidí.**

Z programů, které jsou nabízeny naší PPP, bych ráda zmínila jako příklad dobré praxe např. téma: „**Nebezpečí odhozených jehel a injekčních stříkaček**“, kdy se mi dostalo po nějaké době realizace našeho programu pozitivního ohlasu z terénu, jakožto potvrzení smyslu naší práce a efektivity programu s dopadem do reality. Měla jsem radost z informace od jedné paní učitelky, kdy chlapec předškolák našel venku se svojí maminkou ležet injekční stříkačku a zachoval se přesně podle postupu, který byl na programu v rámci hraní rolí před nějakým časem trénován.

To je největší odměna za vložené úsilí a práci z oblasti prevence u takto malých dětí.

Mgr. Taťána Zouzalová, speciální pedagožka a metodička prevence, PPP Louny

*Ukázka:
pracovní list
omalovánka*

